
VU Komunikacijos fakulteto konferencija
Pranešimas:

Nacionalinė elektroninių dokumentų platforma

Dr. Antanas Mitašiūnas
Vilniaus universitetas,
UAB „MIT-SOFT“
2013 m. birželio 10 d.

Pranešimo planas

- Nacionalinės elektroninių dokumentų platforma:
 - Sukūrimo principai
 - Būklė
 - Perspektyvos

Sąvokos ir principai (1)

■ Sąvokos:

- Dokumentas
- Dokumentas elektroninėje terpėje (elektronine forma sudaromas)
- Elektroninis dokumentas
- Oficialus dokumentas
- Oficialus dokumentas elektroninėje terpėje
- Oficialus elektroninis dokumentas
- Nacionalinis elektroninis dokumentas
- Nacionalinė elektroninių dokumentų platforma

Sąvokos ir principai (2)

■ Principai:

- Elektroniniai dokumentai – nacionalinio suverenumo dalykas
- Elektroninis dokumentas – pirminė savarankiška esybė
- Elektroninio dokumento specifikacija – branduolys
- Minimali priklausomybė nuo terpės
- Teisiniai ekvivalentai popierinėje ir elektroninėje terpėse
- Elektroninių dokumentų nediskriminavimas
- Elektroninio dokumento galiojimas
- Originalai, egzemplioriai, kopijos, nuorašai, išrašai

„Žaidimo“ taisyklės (1)

- Archyvų ir dokumentų įstatymas nustato, kad Lietuvos vyriausiasis archyvaras:
 - Reglamentuoja dokumentų ir archyvų valstybinio valdymo srities administravimą
 - Formuoja vienodą dokumentų valdymo praktiką valstybės ir savivaldybių institucijose, įstaigose ir įmonėse
 - Sprendžia valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų ir įmonių veiklos dokumentų perdavimo klausimus
 - Atlieka teisės aktuose nustatytas LVAT, dokumentų ir archyvų valstybinio administravimo funkcijas

„Žaidimo“ taisyklės (2)

- Lietuvos vyriausiasis archyvaras nustato:
 - Valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų, įmonių, kitų subjektų, įgaliotų atlikti viešojo administravimo funkcijas, valstybės įgaliotų asmenų **elektrone forma sudaromi**, taip pat iš nevalstybinių organizacijų, privačių juridinių ir fizinių asmenų **elektroniniu būdu gaunami dokumentai**, kurių rengimą nustato teisės norminiai aktai, **turi atitikti Lietuvos vyriausiojo archyvaro patvirtintose ar su juo suderintose elektroninių dokumentų specifikacijose nustatytus reikalavimus.**

Esama būklė - kontraversiškos tezės

- Lietuva – didžioji elektroninių dokumentų valstybė
- Elektroniniai dokumentai – tai pigu
- ADOC – labai paprasta elektroninių dokumentų specifikacija
- Teisinė bazė yra pakankama nenaudoti elektroninių dokumentų

Lietuva – didžioji elektroninių dokumentų valstybė

- **2011 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybė pirmoji pasaulyje perėjo prie elektroninių dokumentų sudarymo pagal standarto CWA 14170 reikalavimus**
- **2011 m. Lietuva pirmoji pasaulyje įsteigė valstybės elektroninių dokumentų archyvą 2011 m.**

Lietuva – didžioji elektroninių dokumentų valstybė

- Lietuvos Respublikos Seimas, matomai, nuo 2014 m. taps pirmuoju pasaulyje parlamentu perėjusiu prie elektroninių dokumentų sudarymo
- Lietuvos Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos elektroninio deklaravimo sistemomis kiekvieną mėnesį sudaroma 0,5 mln. elektroninių dokumentų

Šiandieninė praktika

- Jeigu Jūs norite gauti, pavyzdžiui, 7 BP PIC (Participant Identity Code) Jūs turite:
 - Iš 7 BP portalo parsisiųsti dokumentų šablonus
 - Dokumentų šablonus užpildyti kompiuteriu
 - Dokumentus atspausdinti
 - Dokumentus pasirašyti ir antspauduoti
 - Dokumentus skenuoti
 - Dokumentų skenuotus failus nusiųsti elektroniniu paštu
 - Originalius popierinius dokumentus nusiųsti paprastu ar greituoju paštu

Popierinių dokumentų kaštai (1)

- Dokumentų skenavimo darbo sąnaudų kaštai Lietuvoje per metus **>10 M€**:
 - **5560 tiesinių metrų (362.000 saugojimo vienetų) per metus** – tai nuolatinio ir ilgo saugojimo dokumentų kiekis, perduodamas saugoti į archyvus Lietuvoje
 - 1 **tiesinį metrą** sudaro 5500 lapų
 - **30.580.000** popieriaus lapų – kiekis perduodamas į archyvus
 - 15% visų dokumentų yra nuolatinio ir ilgo saugojimo dokumentų ir 85% yra trumpo saugojimo dokumentai
 - **173 mln.** popieriaus lapų – kasmet sudaromų trumpo saugojimo dokumentų kiekis
 - 30% dokumentų yra perduodami gavėjams
 - **52 mln.** popieriaus lapų – kasmet skenuojamų dokumentų kiekis
 - **2 mln.** valandų – skenavimo darbo sąnaudų kiekis (**2,5** min. vienam lapui)

Popierinių dokumentų kaštai(2)

- ❑ **> 5 EUR už val.** – vidutinis valandinis darbo užmokestis viešajame sektoriuje Lietuvoje
- ❑ **> 10 mln. EUR per metus** – vien tik popierinių dokumentų skenavimo darbo sąnaudų kaštai Lietuvoje
- ❑ **3 mln.** – gyventojų Lietuvoje
- ❑ **497 mln.** – gyventojų Europos Sąjungoje
- ❑ **> 1 mlrd. EUR** – popierinių dokumentų skenavimo darbo sąnaudų kaštai per metus ES
- Kitos skenavimo išlaidos
- Kitos dokumentų pervedimo iš elektroninės terpės į popierinę terpę išlaidos
- Popierinių dokumentų fizinio pristatymo išlaidos

Popierinių dokumentų kaštai(3): sąskaitos faktūros siuntimas

	Paruoš. ir išsiunt.	Apmo- kėjimas	Mokėji- mų valdym.	Archyva- vimas	Iš viso:
Popier.	3.90 €	0.50 €	4.50 €	2.20 €	11.10 €
Elektr.	0	0.40 €	3.00 €	0.80 €	4.70 €
Economija 1 sąsk. faktūrai: 6.40 € = 57 %					
Šaltinis: B. Koch, Billentis					

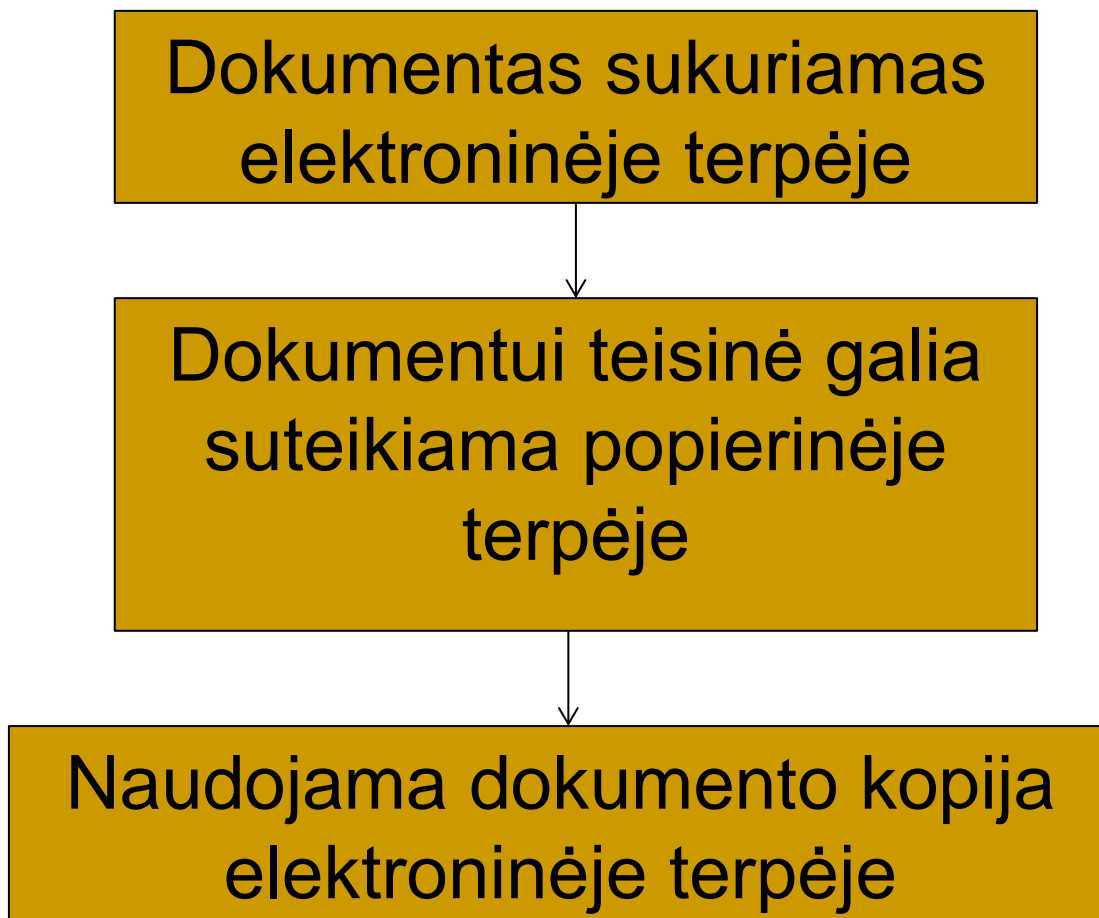
Popierinių dokumentų kaštai(4): sąskaitos faktūros gavimas

Gavi- mas	Įvedi- mas, koda- vimas	Patvir- tini- mas ir balan- savi- mas	Ginčų valdy- mas	Mokėji- mų valdy- mas	Archy- vavi- mas	Iš viso:
1.10 €	3.00 €	4.00 €	2.50 €	4.80 €	2.20 €	17.60 €
0	0	1.20 €	2.00 €	2.00 €	0.80 €	6.70 €

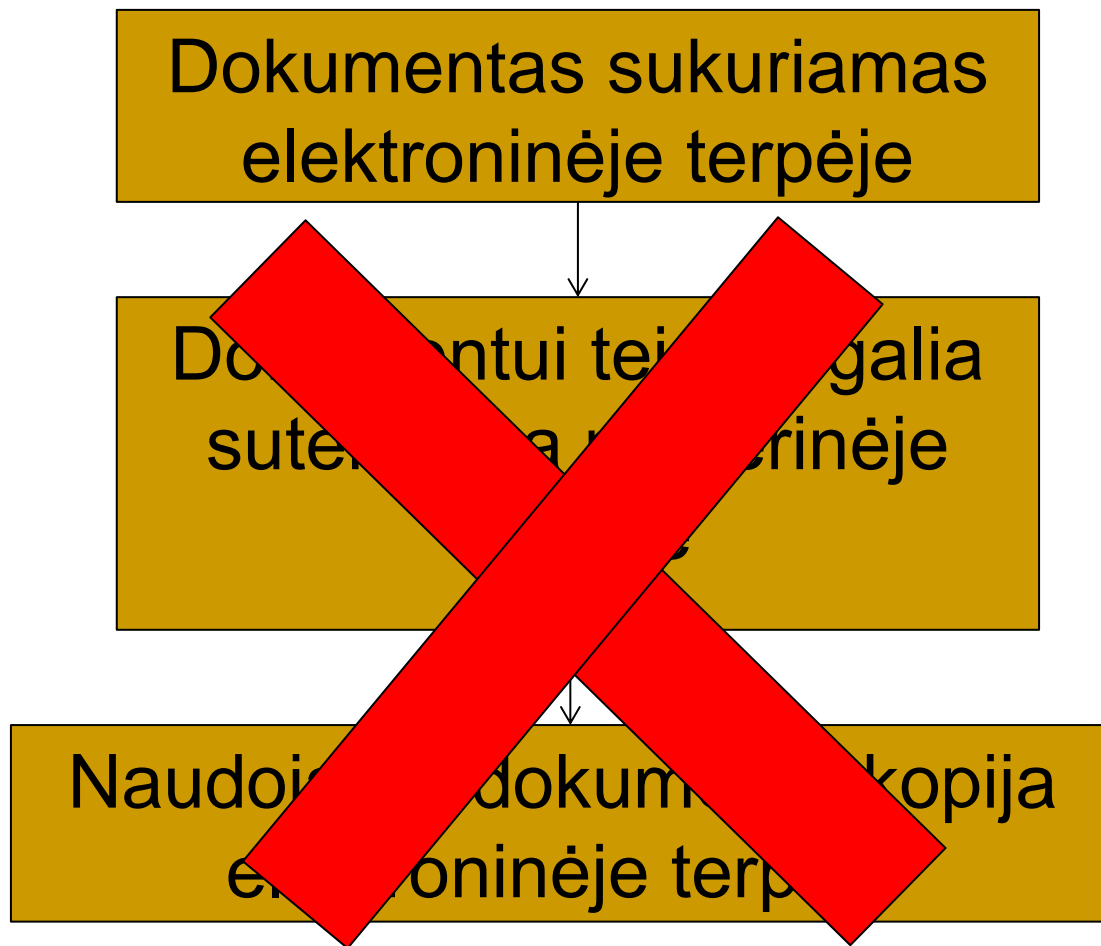
Ekonomija 1 sąsk. faktūrai: 10.90 € = 62 %

Šaltinis: B. Koch, Billentis

Tradicioninis dokumento gyvavimo ciklas

Antiinovacija

Inovacija

Elektroninis dokumentas
sukuriamas elektroninėje
terpėje

Nacionalinė elektroninių dokumentų platforma (1)

El. dokumentas

Turinys

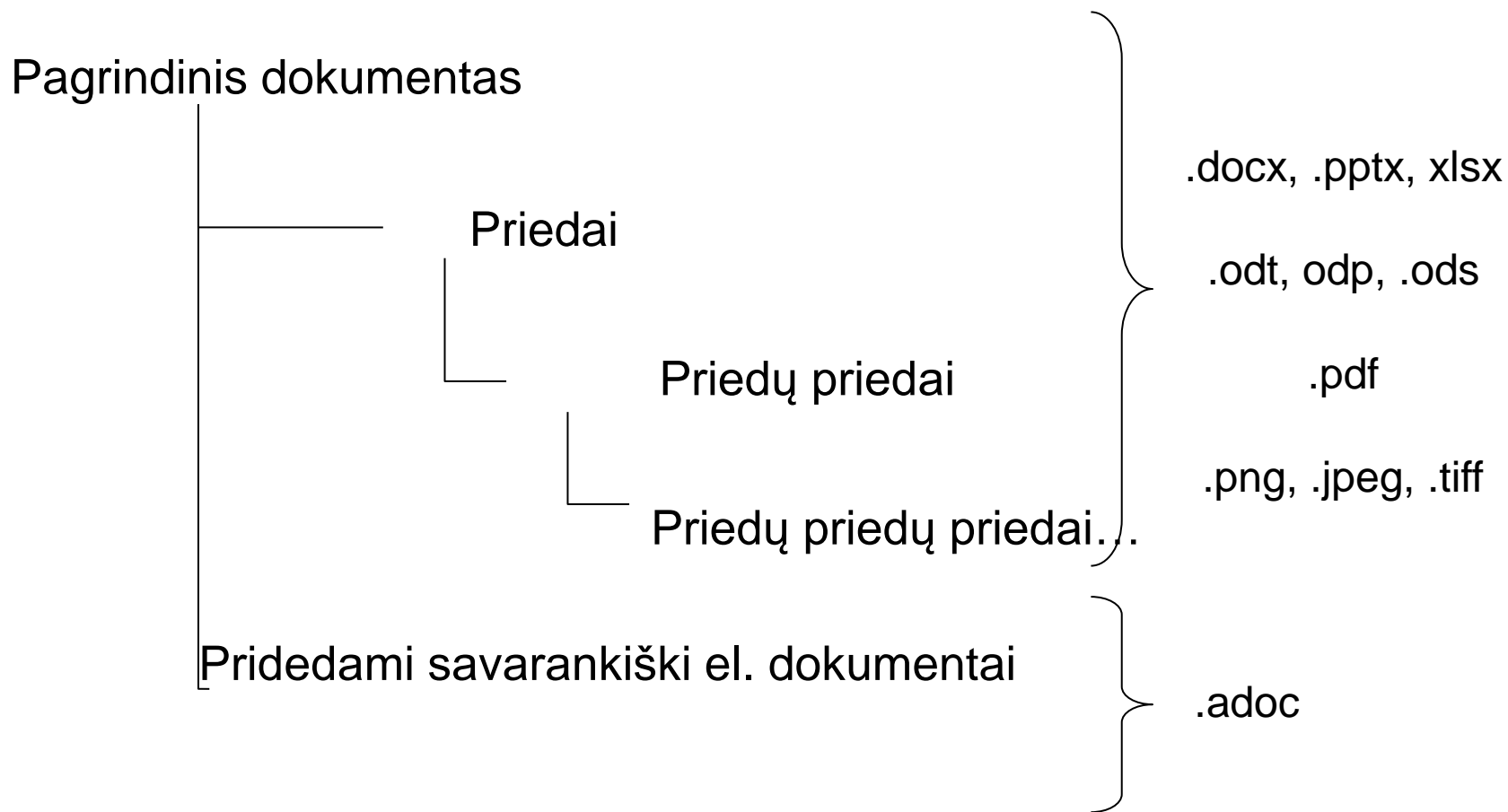

Metaduomenys

Parašai

Nacionalinė elektroninių dokumentų platforma (2)

Elektroninių dokumentų teisinės- norminės bazės lygmenys

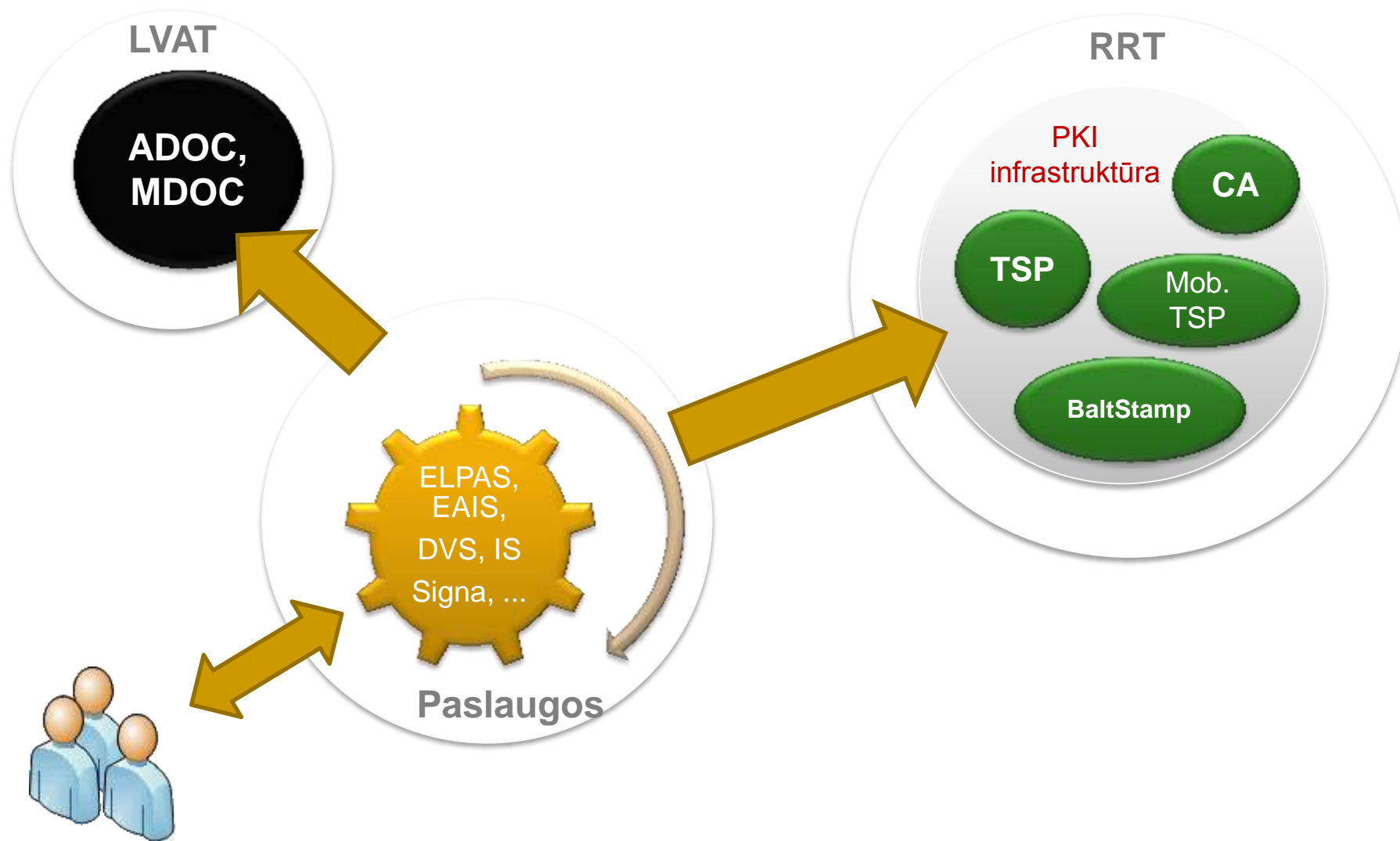
Įstatymai

Pojstatyminiai teisės aktai

Specifikacijos
(ADOC, MDOC)

Standartai

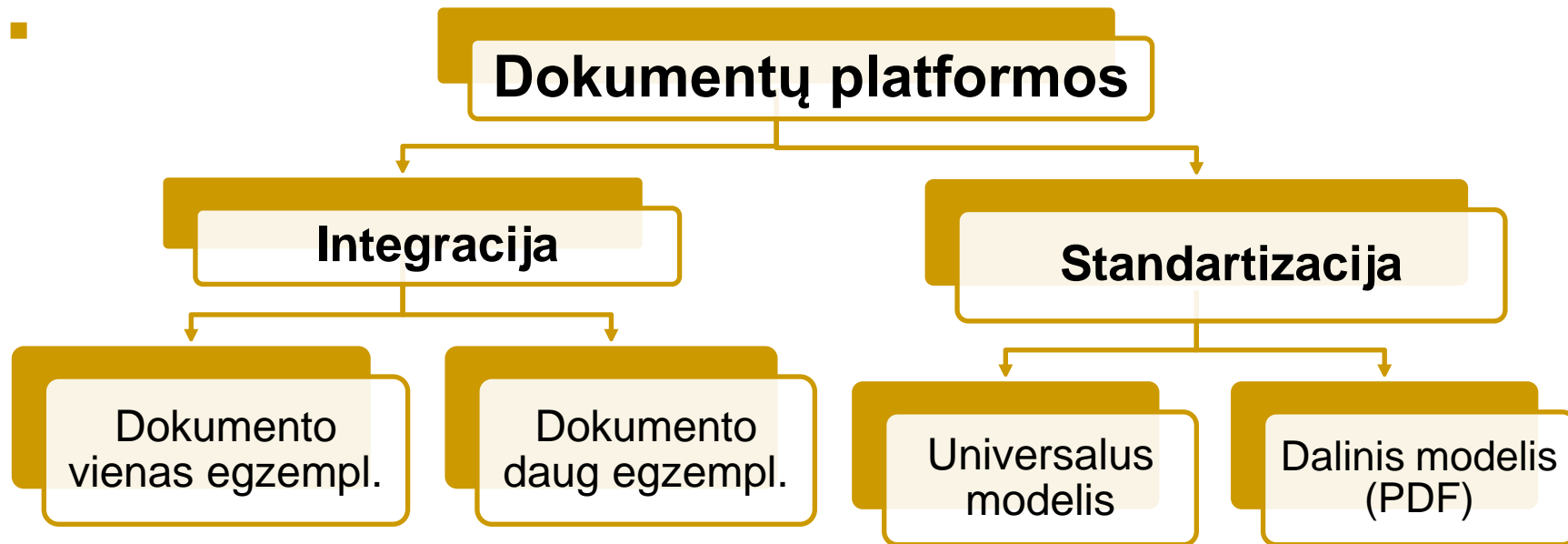
E1. dokumentu platformos architektūra

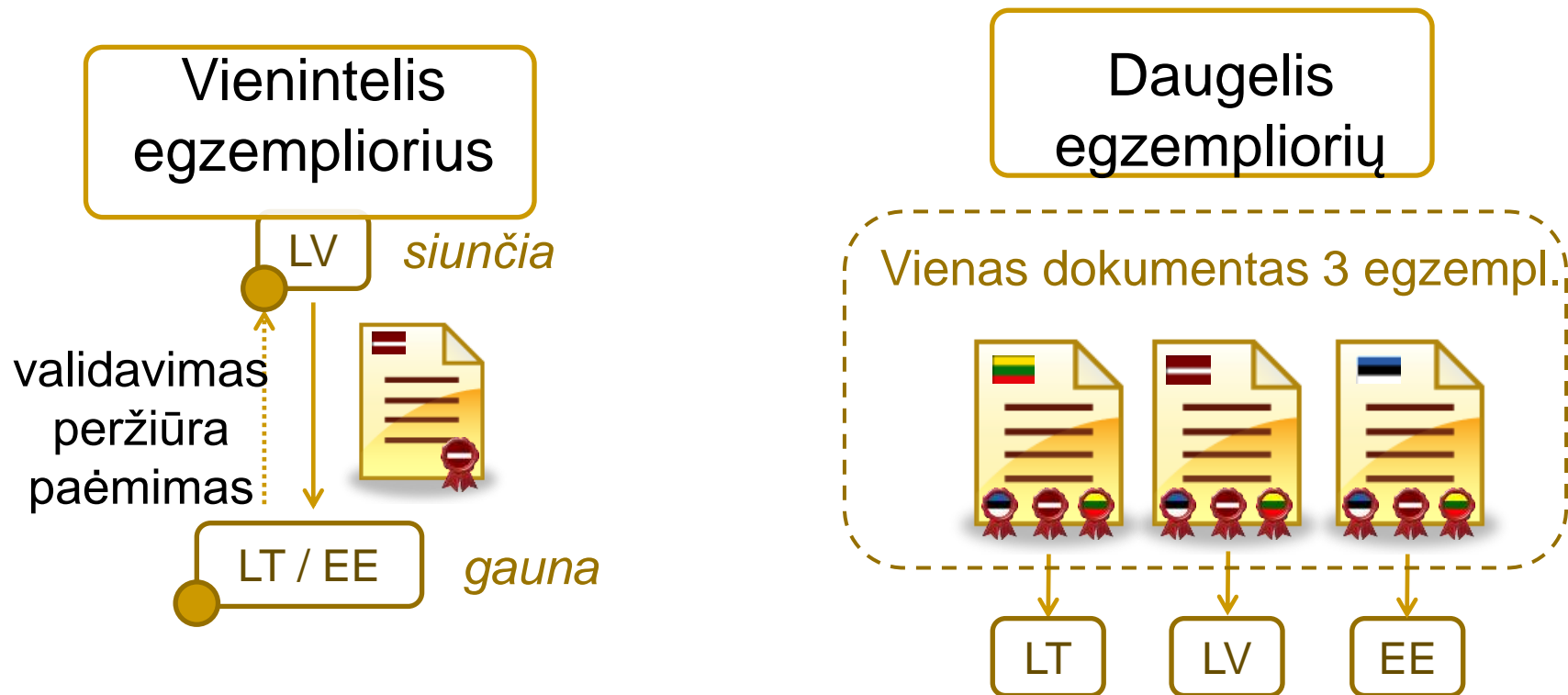
Apsikeitimas elektroniniais dokumentais

- Elektroninių dokumentų erdvė:
 - Organizacijos vidiniai dokumentai
 - Nacionaliniai elektroniniai dokumentai
 - Tarpvalstybiniai elektroniniai dokumentai

Tarpvalstybinis apsikeitimas elektroniniais dokumentais

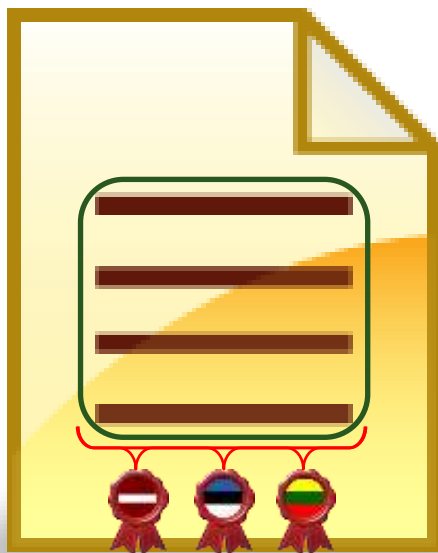

Integrācija

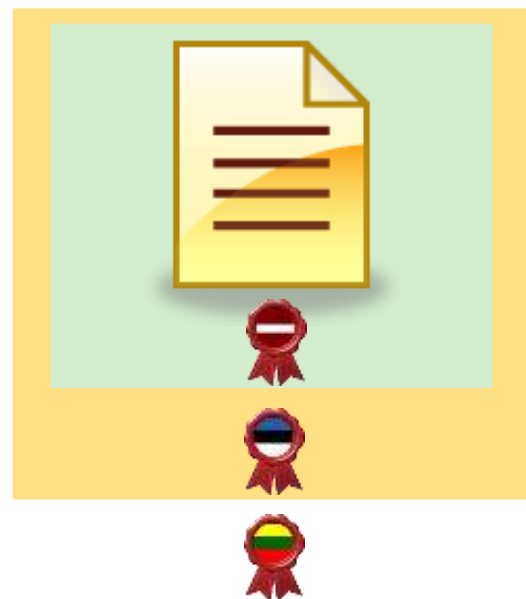

Standartizacija

**Universalus
modelis**

Dalinis modelis (PDF)

Perspektyvos

- Priimta elektroninių dokumentų specifikacija PDF-LT
- Elektroninio dokumento siuntimas nebebus provokacija, o bus pageidaujamas veiksmas
- Nutraukta viešojo sektoriaus organizacijų praktika teikti elektronines viešąsias paslaugas uždaromis sistemomis, nesuderinamomis su nacionaline elektroninių dokumentų platforma
- Teisės aktai įpareigos viešąjį sektorių naudoti elektroninius dokumentus
- Elektroniniai dokumentai – Lietuvos specializacija (*angl. „smart specialization“*) Europos Sąjungoje